

UČITELJ.

Glasilo „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Izhaja 5. in 20. vsakega meseca na celi pol in velja za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr.

Za oznanila se plačuje od navadne verstice, ce se natisne enkrat, 10 kr., dvakrat 14 kr., trikrat 18 kr.

Štev. 24. V Mariboru 20. decembra 1877. Letnik V.

Našim p. n. čitateljem, sodrugom in prijateljem v slovo.

Čeravno nam je „Slovenski učitelj“ veliko truda in veliko skerbi prizadeval, vendar ga le težko in neradi opustimo, in torej le tesnim srcem danes od naših naročnikov, znancev in prijateljev slovo vzamemo, sicer pa upamo, da ne za večno, da se morebiti čez nekaj časa zopet na dan prikažemo v tej ali drugi obliki. Za zdaj smo pač primorani, s tem listom prenehati in se posloviti pri p. n. čitateljih. V prvi versti se zahvaljujemo prav prisečno onim našim prijateljem, ki so iz ljubezni do napredka našega narodnega šolstva materijalno in duševno podpirali naš list, zahvaljujemo se v drugi versti tudi vsem drugim zvestim naročnikom za njih vstrajno pripomoč. Da je naš list prenehal, to ne bo imelo — tako upamo — slabih nasledkov za slovensko šolstvo. Vsaj ostane še mnogih slovenskih listov, od katerih bode večina rada sprejemala tudi šolske spise, vsaj ostane še „Učiteljski tovariš“, po katerem bodo sigurno radi segli slovenski učitelji. Sicer pa je za domoljubnega slovenskega učitelja v obilni slovenski literaturi še mnogo koristnega gradiva, s katerim se lahko še dalje izobražuje in uterjuje v svojih načelih. No, v svesti smo si, da je „Slovenski učitelj“ pri mnogih učiteljih uterdil pravo prepričanje o načelih naših in o domoljubnem našem nastojanju. Naposled pa tudi iz tega vzroka ni treba toliko žalovati po „Slovenskem učitelju“, ker ni mogel biti skozi in skozi kos svoje nalogi. Vzroki temu so znani; na eni strani slabo materijalno stanje učiteljev v obče in tudi naše, na drugi strani pa to, da nismo mogli pridobiti listu posebno izverstnih delavcev. Slovenski pisatelji iz stanu slovenskih profesorjev se nam niso hoteli pridružiti — pa vsaj je v tej kategoriji le malo delavnih mož — ljudski učitelji slovenski so pa z nami vred le srednjih zmožnosti,

dasiravno v pridnosti presegajo marsikoga slovenskega učenjaka. — Nekaterim ljudem in našim nemškutarjem pa, katerih imenovati ni varno, „Slovenski učitelj“ čisto nič ugajal ni, tisti so pa tudi veliko skerbi mu prizadjali; no tim bode pa zlasti vstreženo, da gre list počivat. Pa naj imajo svoje — nedolžno veselje. Mi si mislimo, da smo vsaj nekaj semena zasejali na rodovitno zemljo, da bode vsaj nekaj kalilo, rastlo, cvetlo in sad rodilo. Po tem naj pa oni le uživajo nedolžno veselje. — K sklepu Vam toraj kličemo, dragi gg. kolegi: Ostanite zvesti svojim dobrim narodno-pedagogičnim načelom, delajte v duhu narodnem za omiko našega naroda, zlasti naše mladine, podpirajte po svojih slabih močeh slovensko časopisje in slovstvo slovensko in skažite se vselej in povsodi prave slovenske učitelje!

Naš namen in cilj, naš trud in delovanje, naši vspehi in nevspehi.

(Konoc.)

V nemških časopisih se sicer ne najdejo prav pogostoma spisi, kateri bi si upali ljudem resnico v obraz povedati. Leta 1876 pa sem bral „Päd. Zeitschr.“ v nekem spisu sledeče prav jedernate besede dobro mislečega nemškega učitelja:

„Die Bevölkerung muss zur Schule herangezogen, der Bauer muss ein Freund der Schule werden. Es wird und muss eine Zeit kommen, in welcher die Gemeinden einen ebenso grossen Stolz darein setzen werden, einen guten Lehrer, als einen guten Prediger zu besitzen, und an einem gut eingerichteten Schulhause eine grössere Freude zu finden als gegenwärtig an Thurm und Glocke. Dieser Zustand kann aber nur herbeigeführt werden, wenn die Rechte der Bevölkerung auf die Schule gewahrt bleiben und sie dadurch für dieselbe interessirt werden. Die Lehrer haben ihre Stimme dafür zu erheben, dass die autonomen Schulbehörden in ihren Rechten nicht verkürzt werden, wie dies z. B. in Kärnthen bereits geschehen ist. Jetzt ist es noch Zeit, sich zu erheben und sich auszusprechen, sonst tönt uns eines Tages das vielsagende: „Zu spät“ entgegen.“

Česar se je ta nemški poštenjak bal, to se je že tudi na Štajerskem zgodilo in sicer kmalu potem, ko so bile one besede spisane in med svet poslane. No zgodilo se je pa še več, zgodilo se je tudi gledé učiteljstva taisto, kar se piše o pravicah ljudstva do šole. To uže čutimo in bridko obžalujemo. O tem nam so zopet dokazi nemški časopisi, ki se sicer prav redko pritožujeje. Take pritožbe smo pa vendar začeli v teh listih či-

tati, čeravno so njih uredniki zelo odvisni, ker se ali nadjajo za njih poslužnost dobrih služeb ali pa ker jih že imajo. „Pädag. Zeitschrift“ od 20. novembra ima v članku „Briefe aus Obersteier“ veliko začudenje o mnogih prestavah učiteljstva iz službenih obzirov, o boječih učiteljih pri dež. učiteljski konferenci, ki si niso upali spregovoriti odkritosrečne besede o telesni kazni v šoli, o znanem ukazu, po katerem se indirektno zapor prepoveduje. Ta ukaz imenuje pisatelj onih „briefov“ — „Vorben-gungserlass,“ eden gospodov c. kr. šolskih nadzornikov imenoval ga je „Deckmantel“ za ona nesramna početja zgornjih stajerskih učiteljev in dostavil, da nema prave veljave, kajti učitelj slobodno otroke tudi v bodoče zapira. Torej se ta nadzornik slovenskih učiteljev ni bal tega, da bi njegovi podložni enacih reči sposobni bili, kakor nekateri zgornje Štajerci. Ta gospod je torej bil boljšega mnenja o učiteljih, nego nekateri drugi, kateri zavoljo jednega grešnika vse za slabe deržijo. —

Toda pustimo te reči; vsaj smo se od svoje naloge itak že preveč oddaljili. Kaj hočemo pa še torej pisati? Namen in cilj naš in v obče pravih domoljubnih slovenskih učiteljev mora že vsem vsaj po večem razumljiv biti, enako pozna večina naših p. n. čitateljev naš trud, če ravno ga vsi ne priznavajo. Naši vspehi niso pa z našim trudom v pravem razmerju; kajti našemu delovanju stalo je nasproti toliko veliko zadržkov in take za-preke, ki se niso mogle odstraniti. Ipak smo nekaj dosegli. Med svet smo razposlali mnogo tiskane besede, o kateri je vsaj v nekaterih slučajih veljalo: „Dobra beseda najde dobro mesto.“

Knjižice slovenskih je prišlo v poslednjih letih precej na svetlo. Niso vse čisto korektno, niso vse brez pomot, a vendar bi bile na dotičnem mestu lahko našle večje milosti. Da je to drugače prišlo, nas je v serce žalilo. Mi Slovenci bi se z nemškutarji prej pobotali, prej bi se zložili, ako bi oni Slovenščino samo na sebi ne čertili. Tega sicer ne reko, ampak se vedno s tem izgovarjajo, da je naš jezik neizobražen, nesposoben za znanosti in umetnosti. To so pa učenjaki slovanski že davno overgli za naš in za vse slovanske jezike. To pa poterpimo in čakajmo boljše prihodnosti. Tolaži naj nas zavest, da smo svojo dolžnost nasproti svojemu narodu storili in upanje, da pridejo časi, in morda kmalu, ko bodo veljavni možje zaukazovali, da se naj slovenske knjige spišejo in v slovenske šole vpeljujejo. Takrat se bode še marsikatera sedanjih knjižic v svojem kotu poiskala in pregledala ter popravljena gotovo z večjo slavo na dan prišla nego sedaj; ko se iščejo zelo čudni vzroki, da ne bi se slovenska knjižica razširila. Naj jeden tak slučaj še takoj povemo. Za štajerske šole je bil izdal vseučiliščini profesor dr. Krones (on je tudi ud c. kr. deželnega šolskega sveta v Gradcu) v slovenskem jeziku „Pripovesti iz zgodovine Štajerske.“ (Slovenski prevod je bil preskerbel g. Ivan Lapajne). Ta knjižica

je bila hitro odobrena od sl. naučnega ministerstva. Knjižica se je pa le slabo rabila po šolah. Na to je pa štajerski deželni šolski svet izdal naredbo, po kateri je bilo vsaki šoli (ne samo 4. razredu 4-razrednic) za ukazano, naj si ono knjižico učenci omislijo. Vsled te naredbe si je g. Lapajne mislil: Knjižico za zgodovino bode torej imela vsaka slovensko-štajerska šola; zdaj bi trebalo še zemljepisa. Ker je ona knjižica o zgodovini odobrena in **zaukazana**, potem bode enaka knjižica o zemljepisu vsaj dopuščena. Res, on sestavi knjižico („Kratek opis Štajerske, Kranjske, Koroške in Primorja) po družih veljavnih zemljepisnih knjigah ter pričakuje zaupljivo odobrenja. Namesto tega pa dobi odgovor, da se ni mogla odobriti radi nekaterih pomot in radi tega ne, ker knjižica ne obravnava samo **Štajerske kronovine**, kakor **Kronesove** pripovedi, ampak še druge dežele. (Knjižica se je pa kljubu temu vsa razprodala in se pripravlja drug pomnožen natis.)

Konečno še enkrat rečemo to, da se bo naš jezik v šoli razvijal in krepčal kljubu velikim oviram, ki se nam stavijo v našem narodnem napredovanju. Mi smo tega prepričanja, da se narod v svojem terdnem prizadetju za svoje omikovanje in zavedanje ne more stalno ubraniti, enako ne, kakor se tekoča voda v svojem teku stalno vstaviti ne more. Za nekaj časa pomaga nastavljen jez, a krepka voda ga vendar le predere ali pa si drugo strugo naredi.

Pametnice.

(Nabral Antonij Leban-Mozirski:)

I.

1. Kdor nema značaja, nij človek; on je le reč. (To naj si naši učitelji dobro zapomnijo. Pis.) — Chamfort.
2. Največja čast je za otroka, kateri je sin vrlega očeta, da je z lepimi čednostimi njemu jednak. — Bothe.
3. Modremu je „fortuna“ pomočnica. — Bothe.
4. Kdor nobenega ne ljubi, naj tudi ne terja, da bi ga drugi ljubili. — Epictet.
5. Krokarnji izključujejo oči merliču, ko mu ne moreje več pomagati; prilizenci pa pokazijo duše še živečih in jim pokazijo duševne oči. — Epictet.
6. O blaga boginja, zdravje! — Aloiphoren.
7. Malo dni traja rožni čas; on mine; ne vidiš več rožic, ampak samo — ternje. — Jakobs.
8. Brzdaj svoje strasti, da ne bodeš od njih kaznovan. — Epictet.
9. V nesreči zvesti mož je blag, kakor mornarjem morska ti-hota po nevihti. — Bothe.
10. Srečo moramo enako zrelemu sadju, kadar ga imamo, uživati. — Theognis.

11. Trta rodi trojno sadje; prvo prinese veselje; drugo — pijanost, tretje žalost in sramoto. — Epictet.
12. Ako bi bilo veliko in hitro govorjeenje zuamenje — modrosti, tako bi bile lastovke modrejše nego mi. — Nicostratus.
13. Za brate smatraj odkritoserčne prijatelje. — Solon.
14. Kdor drugim slabo kuje, kuje si lastnemu sreću. — Ballimachus.
15. Nij lepšega bogastva na sveti nego je prijatelj. — Solon.
16. Pravično prijateljstvo je najgotovejše posestvo. — Solon.
17. Kaj je človeku dražje nego je domovina? — Bothe.
18. Ne objokuj več iste, kateri so uže umerli, objokuj ove, kateri se še vedno smerti bojé. — Herder.
19. Jupiter! Daj mi dobro, ako te tudi za to ne prosim; slabo mi zaverni, ako bi tudi za to prosil. — Herder.
20. Veliko lepega pove modri človek v kratkem času. — Bothe.
21. Človek, kateri nič ne greši, ne potrebuje postave. — Solon.
22. Delavnost je mati časti. — Bothe.
23. Mnogim dopadati, modre žaliti. — Plutarch.
24. Kar ne smeš govoriti — pusti na jeziku; bolje je hranjena beseda, nego zlati zaklad. — Herder.
25. Bodi dobre volje, kajti veliko pravičnost pripomore. —
26. Človek je od narave — dobrovoljen. — Bothe.
27. Srečnež mora moder biti. — Bothe.
28. Kdor najmanj potrebuje je bogovom enak. — Bothe.
29. Mrtve zdraviti in siarčke opominjati je „všečko jeduo.“ — Diogenes.
30. Naše življenje je vinu ednako, ostanek je navadno kisel. — Antiphanet.
31. Bolje je kaj nepotrebneza znati, ko nič. — Seneca.
32. V duhu čutimo naše gospodarstvo, v truplu naše hlapčevost; pevega imamo z bogovom, družega z živaljo jednako. — Bothe.
33. Denar ti najde „fortuna“; duh pak narava sama. — Plautus.
34. Ako solnce tudi zahaja, vendar pa v rožnem vzhodu zopet izhaja. — Rathsmann.
35. Kdor nij nobenemu škodoval in vsakemu koristil, je bogovom jednak. — Falbe.
36. Bodi hraber, živi dobro in ljubi. — Bürde.
37. Bodi tako čist, ko led in sneg, pa vendar ne bodeš zaničevanju odšel. — A. W. Schlegel.
38. Priden mož je najlepše božje delo. — Popo.
39. V dvoboju zmagati je dobiček, za domovino zmagati, večna čast. — Göthe.
40. Ali se pozabi, kar se je kedaj ljubilo. — Rousseau.
41. Ljubezen do znanosti je edina strast, katera nas ne zapusti. — Montesquien.
42. Odpustiti nas naredi bogovom jednakih. — Regnier.

43. Proklestvo vsem istim, kateri kaj učijo, pa ne sami spolnijo! — Rousseau.
44. Moramo se smijati, predenj smo srečni, iz strahu, da ne bomo nikuar več smijali se. — La Bruyere.
45. Hrepeneti po časti znači velikega junaka; zavreči čast kaže velikega moža. — Schulz.
46. Moder človek se pusti od sveta iskati, a samoto išče on. — Schulz.
47. Kaj bi bilo z človeškim dubom, ko bi ne užival svobode? Voltaire.
48. Za dežjem solnce mora biti in za solcem dež pa zopet priti. Frideric.
49. Isto dekle je za nas najlepše, katero ljubimo. — Jony.
50. Pust te nas upati in terpeti in vse bode dobro. — Rousseau.
51. Delaj tvoje delo, spoznaj se sam. — Bode.
52. Svoboden sem bil, sem živel; svobodeu hočem tudi um eti. — Tasso.
53. V ljubezni se mora dosta grenosti prenašati. — Ariosto.
54. Življenja pomanjklivosti bode smert dodala. — Tasso.
55. Kdor drugim škoduje, temu se ne bode odpustilo. — Ariosto.
56. Strah ne pozna postave. — Metastasio.
57. Tudi veselje ima svoje solzice. — Metastasio.
58. Kaj se ne nauči v Amorovi šoli? — Tasso.

Iz telovadbe.

Pod tem naslovom nimate pričakovati kaki izviren spis o telovadbi. To kar Vam tukaj podajam ni družega, kakor prestava „Ordnungs- und Freübungen, entworfen von Constantino Reyer.“ Nemški original nam kaže najnavadnejše proste in redne vaje v spregledu, kateri učitelju prav dobro služi. Prestava ima gotovo tudi to veljavo, razun tega pa seznaní učitelja s slovensko terminologijo na najhitrejši način. V ta namen je še priložen „Dodatek“ prestavljavčev, nabran iz naše majhne literature.

Redne vaje:

Povelja so naznanjena enostransko, za nasprotno stran velja taisto.

Povelje se razdeli v napoved in izpeljavo — prva počasi, zadnja kratko in ostro — deržanje telesa po koncu — izvršitev natanko in urno.

Vštrienica (Vštrična versta):
Telovadci stoje eden zraven drugemu.

Stranica (Stranska versta):
Telovadci stoje eden za drugim.

A. Razpostava in zravnavna vrste.

1. Nastop (v vštrieno versto)

— popolni mir — hitra razpostava — odmikanje na desno — tiho stanje.

2. **Pozor.** Vse tiho in mirno stanje v glavni stoji.

3. **Počite!** Z eno nogo se sme prestopiti, z drugo se mora mirno stati.

4. **Narazno.**

5. **Mer na desno — stran***) Glava se oberne na omenjeno stran — zravna se versta v ravno čerto. Na: **Pozor!** se oberne glava nazaj.

6. **Razštejte po 2 (3 4 etc.)** na levo — stran. Glava se oberne na levo — številke se kratko in umljivo izgovarjajo — **Pozor.**

B. Versto raztrositi in zgostiti.

7. **Razstop (mali) vsak sebi za eno roko na levo — berzo (marš).** Desni vodja se ne premakne — drugi obernejo glavo na desno — vzdignejo desno roko na sosedovo levo ramo — stopajo toliko časa na desno stran, da se roka rame več ne dotakne — (Roke — doli.)

8. **Nastop na desno — berzo.** Desni vodja se ne premakne — drugi se toliko časa po strani na levo odmikajo da se versta zgosti.

9. **Razstop (veliki) za 2 roke na levo — berzo.** Telovadci vzdignejo roki na stran itd. kakor 7.

10. **Razstop za eno (2) roko od srede na levo in desno — berzo.** Omenjeni telovadec se ne premakne i. t. d. kakor 7.

*) Znamenje — loči napoved od izpeljave. Prestavljaavee.

C. Obrat posameznih.

11. **Zasuk na levo — stran** = $\frac{1}{4}$ obrata.

12. **Polzasuk na levo — stran** = $\frac{1}{8}$ obrata.

13. **Obrat na levo — stran** = $\frac{1}{2}$ obrata.

Pri hoji se na „stran“ oberne peta in z drugo nogo se korak naprej naredi.

D. Hoja po taktu.

Telovadec naredi v minnti 100 korakov hoje in 150 korakov v teku.

Korak mora biti lahak in gibčen. — Pri napovedbi se pri- nese teža života na desno nogo — pri izpeljavi se izstopi z levo.

Tek: Glava po koncu — dihanje počasi in enomerno skozi nos — usta zaperte. — rame nazaj — po perstih. — (Po teku se nekoliko časa korači.)

14. **Hoja na mestu — berzo.**

15. **Stojite: 1, 2.**

16. **Naprej — berzo.**

17. **Korak — za korakom (Pribja hoja).**

18. **Nazaj — berzo.**

19. **Tek na mestu — berzo.**

20. **Tek naprej — berzo.**

21. **Tek nazaj — berzo.**

Prehod ene vaje v drugo se zgodi na ista povelja.

E. Vverstenje posameznih na mestu.

Število korakov se ravna po številki v verstii stoječega. Zadnji korak je spojeni korak. (l. = levo — d. = desno — O. = Obrat.)

22. Predstop na levo — berzo. (Iz vétricne v stransko versto.) Vodja stoji mirno — drugi narede $\frac{1}{8}$ O. l. — potem $\frac{5}{8}$ O. l.

23. Prestop nazaj — berzo. (Iz stranske v vétricno versto.) — $\frac{3}{8}$ O. l. — potem $\frac{5}{8}$ O. l.

24. Nastop nazaj na desno — berzo (iz vétricne verste v stransko) $\frac{5}{8}$ O. d. — potem $\frac{3}{8}$ O. l.

25. Prestop nazaj — berzo (iz stranske v vétricno versto) $\frac{1}{8}$ O. l. — potem $\frac{1}{8}$ O. d.

26. Predstop na desno z kroženjem na levo — berzo (iz vétricne v stranicu.)

27. Prestop nazaj z kroženjem na desno — berzo (iz stranice v vétricno). $\frac{5}{8}$ O. l. — Okrožna hoja in uverstenje na levo.

28. Nastop nazaj z kroženjem na desno — berzo (iz vétricne v stranicu) $\frac{4}{8}$ O. d. — Okrožna hoja — $\frac{3}{8}$ O. d.

29. Prestop nazaj z kroženjem na levo — berzo. (iz stranice v vétricno) $\frac{1}{8}$ O. d. Okrožna hoja — $\frac{5}{8}$ O.

30. Prestop na desno z kroženjem na desno — berzo (iz vétricne v vétricno) $\frac{1}{8}$ O. d. — Polukrog spredaj okoli desnega vodja — $\frac{5}{8}$ O. d.

31. Prestop na desno z kroženjem na levo — berzo (iz vétricne v vétricno) $\frac{3}{8}$ O. d. — Polukrog zadaj okoli vodja — $\frac{1}{8}$ O. l.

32. Predstop z kroženjem na desno — berzo (iz

stranice v stranicu) $\frac{1}{8}$ O. l. — Polukrog — $\frac{3}{8}$ O. l.

33. Prestop nazaj z kroženjem na levo — berzo (iz vétricne v vétricno) $\frac{3}{9}$ O. d. — Polukrog — $\frac{3}{8}$ O. d.

34. Nastop nazaj z kroženjem na desno — berzo (iz stranice v stranicu) $\frac{5}{8}$ O. d. — Polukrog — $\frac{3}{8}$ O. d.

35. Nastop nazaj z kroženjem na levo — berzo (iz stranice v stranicu) $\frac{3}{8}$ O. l. — Polukrog — $\frac{3}{8}$ O. l.

F. Sukanje verste. — Zasuk.

Notranji desni vodja se prestopa na mestu. — Število korakov pri $\frac{1}{4}$ zasuka okoli desnega vodja je pri zgosteni versti enako številu sukavcev — Zravnava ven — Odmikanje noter — Obračanje glave zunanega vodja pa noter.

Dobro izveršenje zasuka podpira posebno v začetku naslednja vaja:

Roke v spono — sprimate.

36. $\frac{1}{4}$, ($\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{1}$) zasuka na desno — berzo.

37. $\frac{1}{4}$ ($\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{1}$) zasuka okoli desnega vodja na levo — berzo. Sukavci gredo nazaj.

G. Versto vlačiti.

38. Poševna hoja na desno naprej.

39. Kotna hoja na desno.

40. Poševna hoja na desno nazaj.

41. Protilhoja na desno.

Proste vaje.

Proste vaje so neizogibna podlaga dobrega telovadenja in potrebno je pri teh vajah z vsó oostrostjo paziti na lepo in redno izvršitev.

Pravilna izpeljava se mora le mnogokratnim ponavljanjem doseči, da pa to ni enomerno in utrudljivo treba je izbrati različne izstope, izpeljave in sestave.

Vaje naj se verše po taktu.

Povelje se razdeli v napoved in izpeljavo — prva počasi in zategneno, zadnja kratko in ostro.*)

Izpeljava mora biti popolna in brez vsih postranskih spächenosti, v deržanji telesa se ne sme kazati nikako robato, zaspano in okorno vedenje.

Najnavadnejši napake v izpeljavi so: Obrazne spake, nevedno pripogibanje trupa in — ujcjanje — ujcjanje kolena tiste noge na kateri se stoji pri izpomoljanju in vzdigovanju nog, terdo spuščanje pet na tla, pokanje z rokami, posebno ob stegna, premajhino pripogibanje trupa i. t. d.

A. Vaje z rokama.

1. Roki dvigati.

- a) na stran (vprek)
- b) vprek kvišku
- c) naprej (pred se)
- d) naprej kvišku.

Deržanje rok se razdeli :

1. deržanje s členi navzgor.
2. " z dlani navzgor
3. " s palcema "
4. " z mezinčemi "

2. Kroženje.

- a) naprej
- b) nazaj

3. Suvati (Pesti za suvanje na persi; pesti — dol.)

- a) pred se (naprej)
- b) kvišku
- c) na stran
- d) navzdol.

B. Vaje z noagmi.

1. z nogami ujcati. (Kerčisteza.)

2. Noge stegati (izpomoljati.)
 - a) naprej
 - b) na stran
 - c) nazaj.

3. Pete — vzdigati in — spuščati.

4. Kolena vzdigati.
5. Kolena vpogibati (Počep)
 - a) z eno nogo
 - b) z obema nogama.

C. Vaje s trupom.

1. Trup pripogibati: (Roki v bok.)

- a) naprej
 - b) nazaj
 - c) na stran.
- #### 2. Trup obračati
- a) na levo — stran
 - b) na desno — "

*) Kjer manjka ločitve med napovedbo in izpeljavo, treba jo šteti, kakor: (1, 2), (1, 2, 3, 4) i. t. d. Prestavjavec.

D. Skakanje.

1. Z obema nogama in z eno nogo; z in brez obračanja.
2. Skakanje s križanjem nog.

3. Skakanje z krečo (na stran in pošev).
4. Skakanje z vzdigovanjem kolen.
5. Skakanje z vzdigovanjem pet.

Dodatek.

Koračna hoja = Vorschrittstellung. Borilna stoja = Fechtstellung. Spojena stoja = Schlussstellung. Prisiljena stoja = Zwangstellung. Teptalna hoja = Stampfgang. Zibalna hoja = Wiegegang. Hoja v okrožju = Umzug. Hoja semtertje = Zickzackgang. Krogohoja = Kreisgang. Terpotek = Dauerlauf. Lega spodnja = Kammlage. Lega zgornja = Stifflage. Vporna lega = Lüggestütz. Kolebati = schwingen. Izprožiti koleno = Knieschnellen. Napad = Ausfall. Opirkati = stützel. Ujcati. klekati. Peto do platnic = Anfersen. Tog = steif. Kolka spuščati in vzdigovati = Hüftheben und Hüftsensen. Palico valjati = Stabrollen. Pobesa = Abhang. Nalet = Anlauf. Odskok = Absprung. Polet = Flug. Doskok = Niedersprung. Zgerba = Hocke. Koza = Barren. Opora = Stütz. Vesa = Hang. Prijem = Griff. Veskati = Hangeln. Drog = Reck. —

Nasljedno pojasnujejo številke 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35 pri rednih vajah:

22, 23)	1	22 25)	1 2 3	26, 27)	1
	2		2		2
	1 2 3		1	1 2 3	(2) (1)
					(2)
					(1)
28, 29)	(1)	30.)	(1)		
	(2)		(2)		
	1 2 3 (2) (1)		1 2 3 2 1		
	2				
	1				
31.)	1 2 3 2 1	32. 35)	1		
	(2)		2		
	(1)		(1) (2) 3		
			2		
			1		
33. 34.)	1				
	2				
	3 (2) (1)				
	2				
	1				

Slovstvo.

(Vabilo.) G Fr. Kuhač, profesor godbe v Zagrebu, vabi na naročno narodnih (med narodom nabranih) pesmi (kompoziciji). Izišli bodo 4 zvezki, ki bodo 400 popevk obsegali in stali samo 5 g'd. Popevke so jugoslovanske, hervatske, slovenske in serbske. Gg. učitelji pevci — sezite po njih!

(Družba sv. Mohora) bo izdala leta 1878 sledeče knjige: „Slovenski Goffine. (razlaganje evangelj, godovnikov, praznikov), „Potovanje v Rim,“ Občno zgodovino,“ „Umni sadjorejec,“ Slovenske večernice“ in „koledar.“

Šolske novice in drobtine.

(Učiteljsko društvo za slovenski Štajer.) S tem, da preneha „Slovenski učitelj“, ne preneha tudi ob enem naše društvo, ki je za slovenski Štajer prepotrebno in prekorsno, dokler imamo namreč tako društvo, kakor je ravno naše, sklicujemo lahko učiteljske zbere v poljubne kraje spodnega Štajera, kar bi bilo brez društva veliko težje. Zboresklicovati bo tudi v prihodnje koristno za slovensko štajersko učiteljsvo. Zato pa bode dosedanjsega odbora velika skerb, ne samo da ohrani društvo, marveč da ga tudi okrepi in očversti. Radi tega prosimo sedanje gospode družabnike, da ostanejo društvu še zvesti in mu pošljajo letne doneske. Do sedaj je bila letna društvenina samo 50 kr. Vsled društvenih pravil mora tudi za bodoče leto (1878) pri tem nizkem znesku ostati. Zato pa prosimo, da se nam bodo ne samo ti kraječrji za gotovo poslali, ampak tudi zadržala društvenina (pri nekateri gospodih od prejšnjih let). Ta denar ne bo zaveržen. Društvo ga bode, kadar sedanje dolgove poplača, hranilo v ta namen, da se porabi pri izdavanji kake nove knjižice, ali pa da služi kot potrebna zaloga za kakov časopis, ako bi ga čez nekaj časa v ugodnejših okoliščinah zopet izdajati začeli. Da naše društvo zasluži večje podpore, nego marsikatero drugo, to svedoči njegovo dosedanje delovanje: „Slovenski učitelj“, občni zbori: v Mariboru, Celji in Ptuju, izdane knjige: Koledar, Občna zgodovina in zemljepis. K sklepu naj priobčimo še račun društveni od 15. avgusta 1876 (zadnji občni zbor v Ptuju) do 1. decembra 1877. G blagajnik je imel 434 gld. 39 kr. dohodkov in 424 gld. 12 kr. stroškov; g. predsedniku je došlo 644 gld. 84 kr., potrošil pa je 713 gld. 19 kr. (torj iz svojega ž-pa dodajal). Nekaj naročnine je dohajalo tudi tiskarni. Stanje društva bode koncem t. l. n-kako takole: Aktiva bode kacic 400 gld. dolžne naročnine, 100 gld. na prodanih knjigah, kacic 200 gld. so pa knjige vredne. Pasiva pa bodo znašala blizo 400 gld., od katere smo tiskarni dolžni od 300 — 350 gld., a kacic 50 gld. ima predsednik pri društvu. Natančnejši račun se predloži prihodnji odborovi seji (spomladi) in občnemu zboru (v velik h počitnicah.) Naše društvene zadeve bodedo v bodoče priobčevali v „Slov. Narodu“ in „Učit. Tovarišu.“

(„Učiteljsko društvo za slovenski Štajer.“) Ko smo naše zgornje poročilo v tisk poslali, dobili smo od nekega odbornika, ki je jako spoštovan, delaven in naroden učitelj na slovenskem Štajeru, sledeče pismo: „Slavno načelnistvo učiteljskega društva za slovenski Štajer“ v Ljutomeru. Jaz naznanjam, da izstopim iz odbora goraj omenjenega društva. Povod izstopu daje mi zadeva nepravilnega gospodarstva pri društvenem vodstvu, kar sem už mnogokrat ogražal. 1. Koliko je imel v pretečenem letu odbor svojih posvetovanj? Meni je znano samo o enem, a še to v

takem kraji in času, da se unanji odborniki nikakor udeležiti niso mogli. 2. Zakaj se sklepi takšnih posvetovanj odbornikom, katerim je vendar treba društvene razmere in njegovo stanje natančno poznati, ne naznanijo? — če bi že nobenih drugih odgovornosti ne imeli! 3. Kdo je sklepal o glavnem društvenem zboru, ali ima biti ali ne? 4. Kdo je sklenil, da ima društvo kupčijo s knjigami i drugo šolsko potrebščino začeti? 5. Kdo je sklenil, da društvo izda knjige: Obéno zgodovino, Kozenov zemljevid, Dobrašina itd.? 6. In če se je uže izdati sklenilo, zakaj se nij skerbelo za potrebno korekturo, posebno pri prvi omenjenih knjig? Čó nij moč odbora skupaj sklicati radi daljave itd. tak je dovoljno znamenje, da odbor nij praktično sestavljen, kar se naj takoj popravi, ako „društvo“ kot takšno životariti hoče; ako pa takšne in enake gospodarske razmere društvene odbornikom nij treba vediti, tak pa društvo odbora ne potrebuje. 7. Kdo je sklenil, da „Slov. Učitelj“ preneha? — Čez kakega pol leta bo pa spet silil na dan —!? Premalo možato! Če je „Slov. Učitelj“ društveni organ tak bi moralo vendar društvo o njem sklepati — ali ne!? — Ako bi nam bilo tako pismo, taka nezaupnica došla od neprijatelja, ne bi na njo odgovorili, ampak jo v koš vergli. Ker je pa pismo iz rok odkritosérnega moža, dolžni smo mu odgovora, katerega mu damo ja vno zato, ker bi se utegnilo tudi drugod nezaupanje proti nam gojiti in ker bi se krivi nazorji tega g. odbornika v škodo našega društva dalje širiti utegnlo, ako bi jih mi ne razjasnili. To storimo pa tudi zavoljo tega radi, da se ne bode morda mislilo, da nemamo „čiste vesti in čistih rok,“ kar nam sicer tudi ta g. odbornik, ki je momentan zgubil v nas zaupanje, ne očita. Odgovarjati mu hočemo od točke do točke, kakor je tudi naša dolžnost in kakor naše častno čutje zahteva. Ad I. V minolem društvenem letu je odbor imel žalibog le eno sejo, namreč 3. maja pri sv. Miklavžu v ljutom. gor. (poročilo o njej bereš na strani 155 v letošnjem „Učit.“) Pred pomladjo, v zimskem času ni mogoče zborovati, kajti nihče ne pride. Zborovanja pa stanejo, pri njih se mnogo potroši; zato so učiteji raše doma. Hotela se je sklicati v juliju tudi druga seja, pa odborniki niso hoteli priti. Nameravala se je v septembru zopet seja sklicati v Celje, kakor to ta g. odbornik sam ve, pa večina učiteljev ni bila s tem zadovoljna. Očita se dalje, da sv. Miklavž ni bil primeren kraj za odborovo sejo; a to je krivično očitanje. V ljutomerskem in ormužkem okraju je 8 (večina) odbornikov in sv. Miklavž je v sredini teh dveh okrajev. Vsaj smo poskušali seja sklicati v Celje, ki je v sredini slovenskega Štajera, pa odborniki niso hoteli ali niso mogli priti. 3. maj pa je bil kot četrtek gotovo primeren čas za odborovo sejo, torej je to očitanje tudi neopravičeno. Ad II. V tej točki se nam nekaj predbacuje, kar je čisto neresnično. Sklepi odborovih sej se ne priobčuje samo odbornikom, ampak vsem udom, vsaj se tiskajo v „Slov. učitelja.“ Kar govori g. interpelant o odgovornosti odbornikov, to je za nje le malenkostna stvar. Veliko večjo skerb in skraj edino le on ima v tej zadevi sam predsednik, katero častno mesto pa temu odborniku serca radi privoščimo, in ako bode zadovoljen breme prevzeti, priporočili ga bomo prihodnj mu občnemu zboru za novega predsednika našemu društvu. Ad III. Ali ima ali nema biti občni zbor v Brežicah, o tem so sklepal odborniki: Lapajne, Kogl, Klanjšček, Kovačič, Štrenkelj, Žinko, Repič. od katerih so se bili meseca julija nekateri pri sv. Miklavžu sešli. Ko so naureč iz Brežic dohajala nepovoljna poročila, glaseča se: „pri nas je vse za-pasno, bolno, mlačno, zaderžano, ne pridite k nam, vsaj letos ne“ — sklenili so oni gg. odborniki, prašati druge ude, ali bi prišli k zboru v Brežice. Ako se jih malo oglasi za udeležbo, naj predsednik občni zbor prekliče. Oglasilo se je res malo gg. učiteljev, ki bi se bili udeležili — in predsednik je v sporazumljenji s podpredsednikom in tajnikom občni zbor v Brežicah preklical. Ad IV. Tega jač nihče sklenil ni, pa tudi nihče za to dovoljenja prosil ni. Odbor je uležil bil pri ljutom. okrajnem glavarstvu prošnjo samo za-to, da bi smel lastne po društvu založene knjige prodajati. Dala se mu je pa po pomoti pravica za pro-

dajanje knjig v občo, naložil se je pa za to tudi davek. Odbor se je hotel odreči potem davku in tej pravici, a prvo se mu ni dovolilo, in obdržal si je tudi pravico, kateri pa se je koncem t. l. zopet odrekel, ker je šla kupčija slabo. (O vsem tem je poročal predsednik v odborovi seji 3. maja poročal bode o stroških in dohodkih tudi pri bodoči odborovi seji in ob enem zboru. Dobiček od te kupčije odstopi pa društvo čisto radi interpelirajočemu g. odborniku. V. Da se izda „zgodovina“ na društvene stoške, to so sklenili 4 odborniki (več jih ni bilo došlo, kajti tudi ta g. odbornik nij mogel priti) 12. aprila 1876 v Mariboru. O tem bereš na strani 130 in 146 v lanskem letniku „Slov. učitelju.“ Da društvo založi ze mljepis“, to je sklenila odborova seja 5. maja 1877 (str. 155 v „Učit.“ 1877) „Učitelja Dobrašina“ pa ni društvo založilo ampak g. Ivan Lapajne sam. Ad VI. Radi korektnosti knjig se je storilo, kolikor je bilo v slabeh močeh g. pisatelja, kateri je sicer pri obilem svojem delu in veliki želji, da bi le mnogo slovenskih knjig na dan spravil, res malo prehitro in premalo temeljite popravke preskerboval. Rad bi bil to izročil drugim, pa zmožnih je malo, a še ti zastoj ničesar ne store! Koliko pa je slovenskih učiteljev na spodnjem Štajeru, ki bi bili sposobni in ob enem dobre volje, da bi bili knjige, izdane po našem društvu, radi pregledovali? Ne verjem, da bi bil sam ta gospod odbornik to storil. Sicer je pa žalostno, da po magu tudi slovenski učitelji slovenske knjige grajati! — Ali je odbor praktično sestavljen, tega nočemo pretresovati. To pa povemo, da je ravno ta g. odbornik pri ob enem zboru v Ptujju l. 1876 večino sedanjih odbornikov nasvetoval, sam nasvetoval. Da nam je mnogo na tem ležeče, da odborniki in udje poznajo stanje našega društva, o tem nam pričajo pogostna poročila naša o dohodkih in stroških, o aktivnem in pasivnem premoženju. Tako poročilo je tudi zgoraj priobčeno. Ad VII. Najvažnejše vprašanje je zadnje: Da je „Učitelj“ prenehati moral, o tem je sklepało več faktorov: 1. G. okrajni glavar v Mariboru, kateri ga je večkrat konfisciral in mu letos blizo 50 gld. davka naložil — za to in za tri prejšnja leta. 2. Razne c. kr. sodnije, katere so listu 45 gld. globe naložile. 3. Slovenski učitelji, (med te pa tega g. odbornika ne prišteavamo), med katerim je bilo premalo izversnih podpornikov, premalo izverstnih sodelavcev. Da list preneha o tem je odločil naposled g. predsednik Lapajne v sporazumenjenju z g. Krylom (kot podpredsednikom) in g. Klanjščekom (kot tajnikom). Zadovoljni so bili s tem pa tudi gg. odborniki Kovačič (blagajnik) Štrenkelj, Žinko in še drugi. Odborove seje pa ni bilo mogoče sklicati zdaj po zimi. G. odbornik pravi na zadnje, da bode „Učitelj“ čez pol leta morda zopet na dan šilil. Nam se zdi to neverjetno; kajti dvomimo, da bi se okoliščine zboljšale. Dvomimo namreč, da bi postali „odločilni krogi“ milostjiveji nasproti slovenskim listom, dvomimo tudi, da bi se materialna razmerja učiteljev zboljšala in da bi njih značajnost in navdušenost za našo stvar se dosta povečala, kar bi bilo sicer zelo žlehti. In če bi se — kar se bo sicer težko zgodilo — „Slovenski učitelj“ čez nekaj časa zopet na dan prikazal, vesel ga bode marsikateri slovenski učitelj in morda tudi ta bivši naš odbornik sam.

(Iz štajerskega šolskega sveta). Seja 6. decembra. Posvetovalo se je, kako bi se enakočasno vpeljale velike počitnice na kmetiskih šolah. Poročalo se je o delavnosti c. kr. izpraševalne komisije za narodne in meščanske šole l. 1877. France Böhheim se je imenoval nadučiteljem v Kozjem in Anton Zmerzlikar (podučitelj v Žavcu) učiteljem v Šmartnu pri Gornjem gradu. Starostno doklado sta dobila nadučitelja Lovro Rolla in Ivan Murschetz (r. Muršec). Nadučitelj France V učnik v Žavcu je postavljen v začasni pokoj.

(„Savinjsko učiteljsko društvo“) bode zborovalo dne 29. t. m. v Mozirji ob 10. dopoldne. Dnevni red je: 1. Katere nevarnosti preté narodu iz zanemarjene mladine in kako si imamo ž njo boljšo prihodnjost

pripravljati — g. R. Škoflek. 2. O vidu, s posebnim ozirom na kratko-
in daljnovidnost — g. Fr. Gabršek. 3. Društvene zadeve. K obilnej vde-
ležbi vabi Odbor.

(Velik šolski prijatelj) je bil nekdanji vladar serbski „Ivan
Gavrilovič, ki je 1. avgusta p. l. umrl. Vse svoje premoženje od 700.000
frankov je namreč zapustil za pokojnine učiteljskih vdov, katere so dosedaj
jako majhno mirovino dobivale, namreč samo po 300 in po 150 frankov.

(Stara navada zopet dobra.) V prejšnjih letih je bil po šolah
razobešen posebej tiskan „šolski red“, t. j. ustrahovalna pravila. Sedaj
ima menda malo katera šola to navado, kar pa učitelj pogreša, zlasti ker
tudi v čitankah sedanjih teh pravil ni. Zato pa tudi marsikateri slovenski
učitelj popraša po „ljutomerskih ustrahovalnih pravil“. Na Nemškem
(v vojvodini Veimarski) so pa taka šolska pravila z velikimi čerkami
natisnena.

Premembe pri učiteljstvu po Slovenskem.

Na Kranjskem: Gospod Ignacij Vencajz je postal definitivni učitelj pri sv. Križu pri Podpeči. G. Iv. Erker v Slednji vasi in Ivan Kutnar v Žužemberku sta postala definitivna učitelja. G. Fr. Adamič, nadučitelj v Šmartnu pri Litiji, je umrl G. France Stojec, učitelj na Verhniki.

Na Goriškem: Gospod Kristijan Bratina (iz Kobarida) učitelj v Kredi.

Razpisi učiteljskih služeb po Slovenskem.

Na Štajerskem: Podučiteljska služba v Vitanji s 500 (380) do 31. decembra na kr. š. sv. Podučiteljska služba pri sv. Križu pri Slatini (4 r.) s 480 (360) gl. in stan. (1 soba) do 20. jan. na kr. š. sv.

Na Kranjskem: 3. in 4. učiteljska služba na Verhniki s 450 in 400 gl. do 6. jan. 1878 pri kr. š. sv. Učiteljska služba na Polici (1 r. š.) s 400 gl. in stan. do 12. jan.

 Vse gospode, kateri so nam dolžni ali naročnino ali pa knjige, lepo prosimo, da nam v kratkem ves dolg poplačajo. Ako bodo to dolgo odlašali, primorani bomo, dolžni znesek po pošti povzeti ali pa celo nemarne dolžnike po odvetniku tožiti; kajti mi moramo potrebni denar dobiti, da tiskarni dolg poplačamo.

Odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.

V Ljutomeru, 10. decembra 1877.

Podučiteljska služba

na dvorazrednej šoli v Vitanji (Weitensteln) z dohodki III. razreda in 20 forintov priboljška se razpisuje.

Prošnje se imajo poslati do konca meseca decembra 1877 krajnemu šolskemu svetovalstvu v Vitanji.

Okraini šolski svet Konjiški, dne 11. decembra 1877.

Predsednik Haas I. r.

Založena dela.

Založba

Karol Winiker-ja,

bukvarja v Bernu,

Ferdinandove ulice

št. 3.

in pisanske

V založbi podpisane knjigoteržnice so prišle vsled izražene želje mnogih gospodov šolskih predstojnikov in učiteljev že v nemškem in českem jeziku popred izdane načertane pisanke zdaj tudi s slovenskimi napisi na svitlo, in sicer:

- Št. 1. Pisanka za nemško lepopisje (9 verst, široko dvojnato načertanih).
 Št. 2. Pisanka za slovensko lepopisje (8 verst, široko dvojnato načertanih).
 Št. 3. Pisanka za slovensko pravopisje (12 verst, ozko dvojnato načertanih; visoka oblika v četverki).
 Št. 4. Pisanka za nemško pravopisje (14 verst, ozko dvojnato načertanih; visoka četverka).
 Št. 5. Pisanka za pravopisje in spisje (14 verst, s prostimi čertami; visoka četverka).
 Št. 6. Računska pisanka (kvadrati, visoka četverka).

Navedene pisanke, ki so narejene iz dobro limanega papirja, so vpeljane v nemškem in českem jeziku v mnogih šolah in zadostujejo v vsakem obziru ukazom slavnih gospodsk, in podpisana knjigoteržnica je pripravljena, željam p. n. gospodov kupovalcev v vsakem obziru vstrezati.

Cena pisanki je za eno rizmo = 240 kosov 2 gld. 80 kr. av. v. netto v gotovem denarji, in posamezne številke se tudi na dalje na ogled pošiljajo. Tudi je v podpisani zalogi na svitlo prišlo:

Pervi nauk v lepo- in hitropisji. Nemško sestavil in pisal Jožef Pokorny, poslovenil A. Lézar. Sešitek 1—12 à 2 kr. pr. Riess 4 fl. 80 kr. netto 3 fl. 15 kr.

Karteln zu Prüfungsschriften mit blauen Linien und Randverzierung in 4° a. Briefpapier à 1 kr., 100 St. 75 kr. n.

Lézar Ant., Liturgika ali sveti obredi pri vnanji službi božji. Za gimnazijalno, realno, in sploh odraslo mladost, 1863. 1 fl.

Hilfsmittel für den Zeichenunterricht.

Roller Josef, Anleitung für den Elementarunterricht im freien Zeichnen an der Volksschule. Mit 51 Figuren à 40 kr.

Roller J., Formensammlung zum Elementarunterrichte im freien Zeichnen in der Volksschule. (Preisgekrönt.) Heft 1—6 à 1 fl. 20 kr. ö. W.

Roller J., Formensammlung (wie früher) sammt Anleitung in Enveloppe à 6 fl. 60 kr. ö. W.

Roller J., Übungshefte zum ersten Unterrichte im freien Zeichnen. Heft 1—6 1b. 1c. à 16 kr. ö. W.

Roller J., Übungshefte zum Unterrichte im Freihandzeichnen an Volksschulen. Heft 1—3, 4 (Knaben) 4. Mädchen. (Die Hette 1—3 sind sowohl für Knaben als Mädchen bestimmt, Heft 4 jedoch für Beide verschieden.)

Naročila naj se franko pošiljajo na

Karol Winiker-jevo

založnico in prodajalnico knjig v Bernu (Brünn)
Ferdinandove ulice št. 3.

Lepo okinčani obrazci
za
razdelitev šolskih ur
(Stundenplan)

se dobé pri **Fr. Dubois-u** v Ljutomeru po 10 kr.

V Pragi v založbi **Felkl-na in sina** (Celetna ulica, č. 30) so izišle po priporočilu „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“:

NOVE RISANKE

s slovenskimi napisi in s prav dobrim, debelim papirjem.

Perva, druga in tretja risanka so pikčaste, četrta ima čisti papir. V 1. risanki so pike 1 cm., v 2.—2 cm., v 3.—4 cm. narazen.

100 kosov velja 4 gld. 50 kr.; posamezni sešitki (s 6 listi) so po 6 kr.

Za slovenske šole jih ima pa v zalogi

Janez Giontini in **Fr. Dubois**
v Ljubljani. v Ljutomeru.

Zlasti opozorujemo slavne okrajne šolske svete, p. n. gospode šolske ravnatelje in učitelje na naše, izverstne po najnovejših zemljepisnih znanostih uredjene zemeljske krogle (globe), luno- in planetostroje najnižjih cen v slovenskem, hervatskem in serbskem jeziku. Visoko naučno ministerstvo jih je v svojem času kot edino za šolo pripravne priporočilo.

☛ Vzori (obrazci) se na zahtevanje zastoj in franko pošiljajo.

10—12

Felkl in sina
tergovina s papirjem v Pragi.

Lastništvo „Učiteljsko društvo za slov. Štajer.“

Za uredn. odgovoren Drag. Lorenc. — J. M. Pajk-ova tiskarna v Mariboru.